

NUORI YRITTÄJÄ

TIMO
TIROLA

Nuori yrittäjä

© 2018 Timo Tiirola

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0591-9

Nuori yrittäjä

TIMO TIIROLA

Amerikka vai maamieskoulu?

Oli marraskuinen päivä. Isä oli koulukyytejä tekemässä, minä olin pirtissä kahdestaan äidin kanssa. Mielessäni oli monta päivää pyörinyt isän ilmoitus, että aloittaisin maamieskoulun. En ollut siitä kovin kiinnostunut. Kun mietin muita vaihtoehtoja, muistin Kivimäessä käyneen Amerikan-vieraan ja otin hänet puheeksi äidin kanssa.

– Tarkoitatko sitä vanhan Einon sukulaista? äiti kysyi.

– Niin. Se oli maanrakennusurakoitsija ja oli kuulemma kysellyt täältä työvoimaa.

– Muistan sen jutut ja ruusuiset tulevaisuudenkuvat, joita hän maalaili.

– Oliko hän niitä samoja Heikkisiä, jotka on vähän sukua sinulle? Olet-han jonkun sukulaistädin kanssa kirjeenvaihdossakin.

– Ei, Amerikan-vieras on sen vanhan isännän sukua ja minä olen hänen vaimon sukua. Miksi sinä sitä kysyt?

– Muuten vain, minä sanoin, mutta lopulta tunnustin, etten ollut innostunut lähtemään maamieskouluun

– Kyllä sinun kannattaa käydä se koulu, kun ei muista ole jatkajia.

– Kyllä minä jo osaan kylvää pellolle keväällä Y-lantaa ja syksyllä PK:ta.

– Et sinä voi lähteä huhujen perään Amerikkaan kultaa vuolemaan. Sieltä on moni tullut pettyneenä takaisin.

– Olisi ne ajohommat paljon mieluisampia kuin sonnanluonti navetasta tunkiolle ja levitys pelloille. Hyi olkoon!

– Paljon järkevämpää olisi jatkaa koulua, vaikka muulle alalle, jos maatalous ei innosta, äiti sanoi jo toruen.

– Koulunkäynti ei erikoisemmin kiinnosta missään muodossa. Annatko sen sukulaistädin osoitteen?

– Mihin sitä tarvitset?

– Kysyn sen maanrakennusurakoitsijan yhteystiedot. Hän puhuu suomea.

– En anna, tuommoisen haihattelun saat lopettaa! äiti sanoi jo tuohtuneena.

Jyviä jauhamaan

Puhokselta oli kolmesta talosta tilattu jauhamaan, joten keskeytin puolitelojen asentamisen. Välipyörät olin jo kiinnittänyt Massikan etu- ja takapyörien väliin, mutta telamatot saivat jäädä odottamaan paluuta Puhokselta.

Ilma oli lämmennyt niin, että aamulla tienpinta kiilteli liukkaana, kun lähdin ajamaan. Raskas mylly traktorin perässä kevensi keulaa. Heilautin rattia nähdäkseni, totteleeko kevyt keula ratin liikkeitä. Huonosti totteli. Avasin takapyörien jarrupolkimet erilleen, niin että voin kääntämistä avustaa painamalla sen puoleista jarrua, minne olin kääntymässä. Tämä toimenpide oli joskus tarpeellinen kesälläkin, kun ajoin mylly perässä jyrkkää mäkeä ylös.

Käännyin Puhokselle menevälle tielle, ja hetken päästä Tolpanvaaran pitkä mäki tuli vastaan. Vanha tie oli ollut jyrkempi, eikä sitä olisi voinut nousta mylly perässä muutoin kuin laskemalla myllyä alemmas ja pitämällä kääntöjarruilla ajosuunta oikeana. Uusi tie oli tehty matalampaan kohtaan ja oli suora ja leveämpi. Olin puolivälissä mäkeä, kun mäen päältä ilmestyi myymäläauto. Auto oli ensimmäinen, joka toi kauppapalvelut maaseudun asukkaille. Myymäläauton kuljettaja, kauppias-Viljo, oli palvelualtis viimeisen päälle. Hiljensin vauhtia, ja nostimme kumpikin kättä ennen kohtaamista. Äkkiä traktorin keula kääntyi ja sukelsi tien lumiselle penkalle. Säikähdin aika lailla. Ainoastaan vasen takimmainen pyörä ja mylly jäivät tielle. Vilkaisin taakse ja huomasin myymäläauton jarruvalojen syttyvän, ja hetken päästä auto peruutti. Menin ulos odottamaan. Tiesin Viljon nähneen tilanteen ja tulevan nykäisemään traktorin tielle. Näytin merkin, kun arvelin etäisyyden riittäväksi. Myymäläauto pysähtyi. Viljo otti vaijerin peräluukusta, ja aloimme kiinnittää sitä paikoilleen. Kun vaijeri oli kiinni molemmista päistä, kiittelin avusta ja vilkuilin jo useasti mäen päälle, ettei sieltä ehtisi tulemaan puutavaralastissa olevaa autoa. Muistissani oli traaginen onnettomuus jokin aika sitten, kun pinotavaralastissa ollut rekka-auto oli ryöstäytynyt ja mennyt mutkassa tienpuoleen, jolloin

sekä kuljettaja että apumies olivat menehtyneet. Viljo veti traktorini tielle ja tuli ottamaan irti vajjeria.

– Onneksi huomasi katsoa peiliin ja näin tapahtuman.

– Kiitos, olisin jäänyt kiinni valliin, jos et tullut auttamaan. Kiitos vielä kerran

– Ilman muuta tulin, kun näin miten kävi. Sitä voi itse joutua autettavaksi. Tämä kelikin voi mennä hyvin liukkaaksi ja kerran olin...

– Tässä on vaaran paikka, jos tuolta päältä tulee puutavara-auto, niin ei saa välttämättä pysähtymään.

– Ei tuolta ollut ketään tulossa, olisin joutunut ohittamaan. Nyt on muuten ennen joulusesonkia tarjouksessa peruselintarvikkeet, Viljo jatkoi kauppiaan tyyliin.

– Hyvä tietää. Sinähän tulet Pihlajan ohi illalla.

– Voi mennä hieman myöhempään, mutta pysähdyn siinä teidän kohdalla.

– Hyvä. Vien sanan äidille tarjouksesta, kiitos. Lähdetään ennen kuin joku tulee.

Nousin traktorin istuimelle ja lähdin ajamaan mäkeä ylös. Päästyäni lähes ylimmälle kohtaa tukkilastissa oleva kuorma-auto tuli vastaan. Nyt pysäytin traktorin melkein kokonaan, ettei kävisi samalla lailla kuin äsken. Auton kohtaaminen meni hyvin, ja jatkoin matkaa.

Ensimmäinen talo tuli kohdalle, ja käännysin pihalle. Isäntä tuli ulos ja meni avaamaan jyvävaraston oven. Käänsin traktorin ja peruutin oven eteen, laskin myllyn alas ja menin huomenet toivottaen isännän luo.

– Mitä jauhetaan? Rieska- vai rehujauhoja?

– Rehujauhoja. Tässä on osa kauraa ja osa ohria.

– Sitten seulat on valmiina, sanoin ja laskin rappuset alas, panin ratin kannen paikoilleen ja otin rieskajauhoseulat pois.

– Joko tuon jyväsäkin? isäntä kysyi.

– Voit tuoda tuohon hyllylle, niin panen myllyn pyörimään ja säädän sopivan syötön.

Kun puolitoista tuntia oli jauhettu, oli viimeinen säkillinen jyviä menossa. Isäntä oli lähtenyt sisälle ja pyytänyt tulemaan kahville lopuksi.

Panin paikat lähtövalmiiksi, sammutin traktorin ja taloon mennessäni laskin jauhetun hehtomäärän ja työn hinnan päässäni.

– Tänne kahvipöytään suoraan, isäntä huusi keittiöstä.

– Kiitos, tulen kun kopistan ensin jauhöpölyt ulos.

Palasin ulkoportaille ja taputtelin enimmät pölyt lahkeista ja rinnuksilta. Jätin vielä saappaat eteiseen, kun sisällä isäntäkin oli sukkasillaan.

– Ei olisi tarvinnut palata ja jättää saappaita ulos, isäntä totesi.

– Täällä oli niin siistiä ja muistin, miten kerran eräs emäntä käski ulos, kun menin jauhöpölyisenä ja saappaat jalassa sisälle.

– Minulla ei emäntää ole ja itse otan saappaat pois, niin säästyy vähän siivouksista, isäntä naurahti.

– Sinulla on iso talo. Teetkö navettatyöt ja kaikki itse?

– Kaikki teen. On muuan käynyt näytillä, mutta kääntynyt navetan ovelta nenää nyrpistäen. Saman tien annoin linja-autoaikataulun ja käskin pakkaamaan kampeet ja nousemaan linja-autoon.

– Niin, sellaisesta nyrpistelijästä ei maataloon apua ole, totesin osaaotavasti.

– Kun televisio tuli, emäntäaineekset vaihtoivat filmitähtikuvitelmiin. Niitä on kaksikin käynyt. Ensimmäinen kävi muutaman kerran kaverina navetassa, mutta kun ei ollut ennen ollut, kaikki piti neuvoa. Vielä kun se navetassa kahdesti kysyi, että mitähän tv:stä mahtaa nyt tulla, näin paremmaksi suositella katselemaan toista taloa, isäntä naurahti.

– Minulla on mietinnän alla, mille alan isona, sanoin, sillä isännän tarina oli saanut miettimään omaa tulevaisuuttani.

– Aika muuttuu, mutta täällä maalla sitä viimeksi nälkää nähdään, isäntä sanoi.

– Niinkö olet ajatellut, että maata viljelet, löytyy kaveria navettaan tai ei?

– Niin olen päättänyt. Muita jatkajia ei ole, joten jatkan vaikka yksin vanhempien työtä.

– Minulla on vähän sama pohdinta. Vanhemmat elävät vielä, mutta kolme siskoa aikoo lukea ja lähteä omille työurilleen.

Pohdittiin tovin aikaa tulevaisuuden aloja, ja kun viimein tuli hetkeksi hiljaista, nousin ja totesin, että naapurissa odottavat mylläriä.

– Sanohan rätinki, niin lasken rahat pöytään.

- Neljäkymmenen markan edestä niitä oli.
- Siinä se pitäisi olla.

Otin rahat, kiittelin vielä kahvista ja lähdin.

Toisen talon pihalle ei ilmestynyt ketään. Laskin myllyn maahan ja me-
nin taloon. Nyt alkoi kuulua kamarista kovaa haukuntaa ja kohta koira
tuli haukkuen, äristen ja hampaita näyttäen kohti. Heittäydyin polvilleni
ja hampaat irvissä ärisin koiralle. Koira hiljeni ja alkoi varovasti vetäytyä
takimmaiseen kamariin, mistä oli hyökännyt. Katselin ympärilleni. Pirtin
pöydällä oli lappu.

MYLLÄRI. JYVÄT ON VARASTOSSA, VOIT JAUHAA REHUJAU-
HOJA. PÖYDÄLLÄ OLEVASTA RAHASTA OTA MAKSU. OLEMME
KIRKONKYLÄLLÄ MAITOTILIN NOSTOSSA JA ASIOILLA.

Toimin selvien ohjeiden mukaan. Etsin jyvävaraston, peruutin traktorin
oven eteen ja jauhoin jyvät jauhoiksi. Jauhamisen jälkeen palasin sisälle,
otin vastaavan rahamäärän, kirjoitin KIITOS! ja lähdin viimeiseen taloon.
Kun olin siellä jauhanut jyvät, käänsin traktorin keulan kotia kohti. Ilta
alkoi hämärtyä. Matkalla hiljensin vauhtia siinä, missä näkyi jäljet ajostani
tienpuoleen. Selkäpiitä kylmäsi, kun muistelin tapahtunutta. Entä jos se
tukkilastissa ollut kuorma-auto olisi tullut muutamaa minuuttia aikai-
semmin tai traktorin hinaus olisi kestänyt hieman pitempään? Varjelus oli
matkassa, ajattelin ja lisäsin hiljalleen vauhtia.

Koivusavotta

Aamulla päivän valjettua menin jatkamaan puolitelojen laittoa traktoriin. Oikaisin telamatot takimmaisten renkaiden takapuolelle maahan ja peruutin traktorin telamattojen päälle. Nostin takaa telamaton renkaan päälle ja etupuolelta välipyörän päälle. Tästä työ ei edennyt. Aina kun toista telamaton päätä vedin toisen pään lähelle, toinen pää karkasi kauemmas. Oli pakko jäädä odottamaan isää kaveriksi. Muistin vielä välipyörien kiristysruuvit, jotka edelliskerralla olivat estäneet telamattojen liittämisen. Löysäsin ruuvit ja uusin yrityksen liittää telamattojen päät toisiinsa. Nyt sain päät lähelle toisiaan, mutta kolmas käsi puuttui panemaan liitoskappaleen paikoilleen. Laskin telamattojen päät alas, pyyhkäisin hien otsalta ja kävin sisällä kysymässä äidiltä, mihin aikaan isä tulee.

– Kohtapuoleen pitäisi tulla.

Palasin traktorin luo ja isää odotellessani tarkistin moottoriöljyt, lisäsin polttoainetta tankkiin ja vielä katsoin jäähdyttäjän nesteen. Sitten Volgan keula kääntyi pihatielle.

– Täällä odotan sinua kaveriksi! huusin heti, kun isä oli pysähtynyt ja avannut autonoven.

– Telamattojako olet liittämässä?

– Niitä ja ovat niin raskaat, etten saa yksin.

Yhdessä saatiin ne päälle ja liitettyä maton päät toisiinsa.

Soitin Aati-sedälleni ja sanoin, että olisin valmis koivusavottaan. Hän antoi minulle luvan lähteä ja sanoi tulevansa perässä. Lähdin ajamaan.

Ilma oli pakastunut niin, että tiepohja kovettuisi, kun kävisimme kerran ajamassa tien Tolpanvaaraan. Kun olin tullut Huugo-enoni Pirunmutkaksi ristimän lähelle, katsoin taakse ja eteen aukeaa suoraa. Ketään ei ollut kummaltakaan suunnalta tulossa, joten ohjasin traktorin mutkan kohdalla tien vasempaan reunaan, niin että telamatto meni osittain tien vallia ja repi lunta raiteelle. Palatessani oikealle kaistalle katsoin taakse ja ajattelin, että nyt reki pysyy kuorman kanssa tien oikealla reunalla. Lähestyessäni Puhokselle johtavan tien risteystä hiljensin vauhtia saadakseni Aatin perääni. Olimme sopineet viimealvisesta käytännöstä: setäni kaataa ja minä karsin

puut. Kuormanteossa minä vedän puut ja nostelen ne kyytiin molempien rekeen.

Aatin Porschen punainen keula alkoi näkyä. Käännyin Puhoksentielle ja pysäytin vaihtaakseni ajatuksia. Nousin tielle ja odotin, kunnes hän tuli kohdalleni.

– Mitä odotat? kuului ressukopin alta.

– Minne siellä vaarassa ajetaan? kysyin.

– Samoja seutuja kuin viime talvena, sinne oikealle jäi isoja hyviä koivuja, muistatko?

– Muistan. Ajanko kierroksen niin jälki kovoo näin hyvällä pakkasella?

– Aja pois. Minä jään jo sahaamaan.

Lähdin ajamaan harvan koivikon tihenevää aluetta. Lunta oli sopivasti maastoa tasoittamaan. Ajoin laajan kierroksen, mielestäni kilometrin matkan, ja suunnistin takaisin lähtöpaikalle. Kaadettuja koivuja oli jo puolenkymmentä ja ilokseni totesin, että iso osa oli jo karsittu. Otin kirveen ja suunnistin ison koivurungon oksien kimppuun. Aikani karsittuani taivoitin kaatomiehen, joka oli jo löytänyt kannon ja sahannut siitä siivun irti. Ilmeestä huomasin, että tervan tuoksu oli riittävä ja siihen tullaan tekemään taukonuotio. Koivujen kaataminen jatkui tovin aikaa, minkä jälkeen helpotuksekseni huomasin setäni moottorisahan sammuneen ja hänen lähtevän nuotiokantoa kohti. Sain karsittua kaadetut koivut ja lähdin jo hyvin palavalle nuotiolle. Tunsin hien selässäni, ja alussa tuntemani väsymys oli poissa.

– Ilma on kuin morsian ja pakkanenkin sopiva, niin ei lumi tartu vaatteisiin, Aati totesi.

– Laskitko, tuliko jo kolmannes kaadettua? kysyin.

– Ei se kaukana ole ensimmäisiin kuormiin.

– Niin on hyvä kauna metsätöihin, että parempaa saa hakea, sanoin miehekkäästi, vaikka kauna-sanana merkitystä en oikein tiennyt.

– Paremmasta ei ole väliä viime talveen kun vertaa.

Nuotio lämmitti. Kaivoin voileivät repustani ja aloin pureskella jo pienen nälkääni. Aati oli aukaissut termospullon ja piti sitä ylhäällä.

– Joko kahvi maistuu?

– Kyllä, vastasin ja ojensin mottini. – Senssi ei parane tästä. Tuntuu kuin olisi eri hommaa kuin viime talvena.

– Sinulla vuosi vaikuttaa iässä. Olit viime talvena poikasempi vielä ja lunta oli puolta enemmän.

– Niin taitaa tehdä, hommakin on paljon helpompaa, kun lunta on vähemmän, kuulas pakkassää on hieno.

Edellistalven koivusavotta oli käynyt voimille, ja varmaan sen oli Aatikin huomannut. Nyt annoin hyvää palautetta näistä olosuhteista ja työstä. Nautiskellen söin voileipää, hörppäsin kahvia päälle ja katselin nuotiotulta.

– Tuo tervan tuoksu ja iloinen tuli rentouttaa ja rauhoittaa mieltä.

– Nuotio ja tuoksu on parasta täällä metsässä.

Tovin kesti nuotioon tuijotus, kunnes tuli hiipui ja pieni kylmänväre havahdutti nousemaan töihin. Kaadoimme toisen rupeaman koivuja ja pienen tauon jälkeen aloimme tehdä kuormia. Kaadot olivat ajamani jäljen vasemmalla puolen. Ajoin Massikan oikealle puolen Porschen rekeä. Menin löysäämään nosturin vaijeria, otin tukkisakset ja heitin ne Aatille. Hän veti ne lähimmän pölkyn päähän kiinni. Aloitin vedon. Kun pölkyn pää oli noussut reen päälle, odotin Aatin siirtävän saksia keskemäs pölkkyä ja sitten nostin sen ylös, ja kun pölkky oli kääntynyt reen suuntaan, laskin sen rekeen. Samaa pölkyn vetämistä ja nostelua jatkui alun toista tuntia, kunnes Aati laski reessä olevat ja pyyhki hikeä.

– Tähän rekeen nämä riittää, käydään juomassa kahvit ja tehdään sitten sinulle kuorma.

– Sopii hyvin, sanoin, kävin sammuttamassa traktorin ja kahlasin nuotiopaikalle.

Hiiltynyttä nuotiota puhaltelevan setäni selkä näytti olevan hiestä märkä. Mieleni teki kysyä hommien vaihtoa, mutta en ehdottanut, sillä tiesin nosturin käytön olevan hänelle vierasta. Hypähtelin taputellen käsiäni vastakkain hetken aikaa. Kohta nuotio alkoi hohtaa lämpöä ja istuin alas kelopölkyn päälle. Kun kahvit ja voileivät oli nautittu ja tulta muutama minuutti katseltu, Aati nousi.

– Tässä voisi istua pitempään, mutta toinen reki on tyhjä.

– Niin on, totesin ja nousin minäkin ylös. – Alkaa hämärtää, jos pitkään nautitaan nuotiosta.

– Minun pitää ehtiä vielä navettaan ja purkaa kuorma aamuksi valmiiksi.

Lastasimme rekeni täyteen ja lähdimme peräkkäin ajamaan. Ennen maantielle nousemista odotin perässä tulijaa ja sitten hyökkäsin vauhdilla tielle. Samoin näin Porschen tulevan vauhdilla tielle ja lähdin ajamaan. Olimme kääntyneet isolle tielle ja lähestyimme kallellaan olevaa mutkaa. Jännitti, lähtekö reki valumaan poikittain toiselle kaistalle. Lisäsin kaasun pohjaan, että pieni keskipakoisvoima auttaisi rekeä pysymään ulkokurvissa. Nyt reki pysyi mallikkaasti samalla kaistalla traktorin kanssa. Taisi isompi vaikutus olla, kun tullessa ajoin vasemmalle kaistalle ja leikkasin vallia puoliteloilta, niin että siitä purkaantui lunta raiteelle. Oli miten oli, ajattelin ja katsoin perässä tulijankin ajavan ulkoreunaa vallia hipoen.

Puolen tunnin kuluttua olin kotona. Ilta oli painumassa pimeäksi. Irrotin reen ja ajoin traktorin talliin. Tallin perällä oli jo maidonkeräykseen pakettiauto. Aamulla oli isä tai äiti kerännyt maidot päätien varressa olevaan H. Poijulan auton perävaunuun. Toinen, koululaisten kuljetuksessa oleva auto oli vielä ajossa.

Koivun kaatamista ja ajoa riitti joulun alkuun.

Maamieskoulu alkaa

Pudasjärven kunta oli aikoinaan ostanut oululaiselta AB Uleå OY:ltä Kynkään tilan ja pitänyt siinä kansakoulua. Kun kansakoulu oli myöhemmin siirretty Aittojärvelle, Kynkäällä aloitettiin pitämään yksivuotista maamieskoulua. Sinne oli alkuvuosina 1950- ja 60-luvun vaihteessa pitänyt käydä maataloista kyselemässä oppilaita. Isäntien asenne koulua kohtaan oli vanhoillinen: kyllä pellot kasvavat, kun tunkiot ajetaan keväällä kynetyille pelloille ja karhitaan sekaisin mullan kanssa ja sitten kylvetään siemenet.

Saavuin ainoan tutun, Liikasen Ension, kanssa koululle ja ilmoittauduin seuraavalle vuosikurssille. Aikaisemmin olin selvittänyt, että kesän saan olla kotitilan hommissa. Iltapäivällä oli koululle saapunut toistakymmentä samalle kurssille osallistuvaa oppilasta. Keskusteluissa ilmeni, että osa oli kotoisin Oulun läänin eteläpuolelta. Muutama oppilas oli lähiseudulta. Vähän vanhemman oloista miestä kuulin puhuteltavan Ruottis-Antiksi. Sitten tunnistin hänet, sillä olin nähnyt hänet usein Ervastin Yrjön kaupassa ja kerran Nikki-Aukun pajalla.

Ilta ruoan oli laittanut koulun emäntä, Rauha-Mari. Ruokailun aikana tein tuttavuutta muiden oppilaiden kanssa, ja muutamien naama ja nimi jäivät mieleen. Inkalan veljeksiä oli vanhempi Olli ja nuorempi Ilkka. Syönnin jälkeen valitsimme huoneet. Ension, Antin ja Matin kanssa saimme huoneen yläkerrasta ja valitsimme petipaikat. Kävimme vielä iltapalalla alakerrassa, minkä jälkeen asetuiimme ensimmäistä yötä nukkumaan.

Olimme jo unessa, kun kova huuto herätti.

- Talo palaa, herätkää sammuttamaan! Rauha huusi.
 - Tämä taloko! meistä ensin herännyt huusi.
 - Ei, kun tuolla kilometrin päässä se talo, jota on lämmitetty huomenna tuleville oppilaille.
 - Jaa ja meidänkö pitää se mennä sammuttamaan? huusin.
 - Niin pitää, Mustakangas toimitti, Rauha vastasi.
- Illalla oli esittäytynyt työnjohtaja Mustakangas. Pitänee sitten lähteä,

kuulin jonkun sanovan. Panimme vaatteet päälle ja menimme alakertaan. Sinne tuli oppilaita myös muista huoneista. Kyseltiin kyytiä palopaikalle.

– Tossua toisen eteen ja joutuin, Rauha sanoi hieman hätäntyneen oloisena.

– Onko paloautoa soitettu? kysyin.

– On, Mustakangas soitti ja hän varmaan on jo paikalla.

– Pitänee lähteä juoksemaan, joku sanoi ja lähti ensimmäisenä ulos.

Lähdimme juoksemaan ensin tielle ja sitten käännyimme oikealle. Pakkanen kävi pian henkeen, ja joku tiesi sen nousseen kolmeenkymmeneen asteeseen. Viimeinenkin juoksija pani kävelyksi, kun näki jo tulenlieskoja talolta päin.

– Turhaan tässä kiirehditään, ei meillä ole mitään mahdollisuutta sammuttaa. Toivottavasti paloauto tulee kohta.

– Katsomaan voidaan mennä, mutta muuta emme voi tehdä.

Lähestyimme palopaikkaa. Liekit löivät jo ikkunoista ulos. Jäimme katsomaan paloa pihan ulkoreunalta. Hetken päästä alkoi paloauton vilkkuva valo välkehtiä, ja kohta auto jarrut kirskuen hiljensi vauhdin ja kurvasi pihalle parinkymmenen metrin päähän palavasta rakennuksesta. Kuljettaja hyppäsi ulos ja alkoi avalla auton takaosassa olevaa luukkuu. Menimme lähemmäs.

– Voimmeko auttaa jotenkin?

– Onko ketään sisällä rakennuksessa? kuljettaja kysyi.

– Ei ole, talo on autio, mutta sitä on lämmitetty meidän asunnoiksi, Inka-Olli sanoi.

– Hyvä, ettei ihmishenkiä ole vaarassa. Onko kellään kuorma-autokorttia?

– On minulla, Inka-Olli sanoi.

– Voitko sanoa ajaneesi tämän auton tänne? kuljettaja kysyi avaten letkurullaa samalla.

– Miksi? Olli kysyi.

– Siksi, kun minulla ei ole kuorma-auton ajokorttia. Ja sanot vain siinä tapauksessa, että perässä tulee tummansininen Desodo ja siinä tuleva poliisi kysyy, kuka tätä autoa ajoi.

– Voin sanoa puolestasi, Olli sanoi.

Paloletkut oli vedetty pihalle, ja paloauton kuljettaja yritti aukaista vesisäiliön hanaa, mutta se pysyi kiinni. Poikaporukka lähestyi epätoivoisesti kamppailevaa kuljettajaa ja tarjosi apuaan.

– Voitte ottaa sen letkun päässä olevan suihkusuuttimen ja valmistautua kahden hengen voimin pitämään siitä ja avaamaan hanan, kun saan täällä veden tulemaan, hän neuvoi.

Kaksi poikaa meni ja otti tyhjän letkun päässä olevan suihkusuuttimen syliinsä, niin että toinen piti kättä avausvivussa ja toinen oli välittömästi takana pitäen kiinni letkusta. Toivottoman näköistä kamppailua oli saada vesi tulemaan ja turhaa se olikin: paikat olivat jäässä. Me yleisönä siirryimme lämmittelemään lähemmäs liekkejä.

– Älkää menkö niin lähelle, sieltä voi lentää palavia esineitä, kuljettaja huusi.

Siirryimme vain muutaman metrin, että meille riitti lämpöä. Paloauton paikat pysyivät jäässä. Kuljettaja totesi palon menneen liian pitkälle ja lopetti yrityksen saada palaviin liekkeihin vettä. Kyläläisiä oli tullut palopaikalle seuraamaan ison rakennuksen liekehtivää tulimerta. Muistelin, miten aikoinaan kunnan monitoimimies Olli oli ajanut vilkut päällä palopaikalle. Auton rinnalla oli ajanut pikkupoikia ja huutanut, minne Olli menee.

– Tulipalon sammutukseen! Olli oli huutanut ikkunasta.

Vierelläni ollut mies sanoi muistavansa tapauksen ja jatkoi, että sen jälkeen oli toisella kertaa kuskina ollut nuori mies, joka oli kurvannut mukassa paloauton tienpuoleen.

– VPK muodostuu vapaaehtoisista ja siellä on monenlaista kuskia, kortitonta, kortillista, varovaista ja hurjapäätä, sanoin.

– Niin on, mutta pitäisi kuskien olla ammattimiehiä.

Tämä tulipalo on samassa sarjassa, ajattelin. Paloauto ja mies tulivat nopeasti paikalle, vaikka kuljettajalla ei ollut ajolupaa, mutta vesisäiliöt pysyivät täytenä. Nyt paloauton kuljettaja alkoi kerätä letkuja takaisin kelalle.

– Veden ruiskuttelusta ei tuolle tulipalolle ole kuin haittaa, hän totesi.

Paloauton lähdettyä mekin palasimme maamieskoululle jatkamaan ensimmäisiä yöunia.

Ensimmäinen koulupäivä alkoi aamupalalla. Viimeiset oppilaat olivat

saapuneet aikaisin, ja olimme koko kurssin väki nyt kasassa. Tulipaloo katsomassa olleen porukan keskustelut olivat yön tapahtumissa. Aamulla tulleet kuuntelivat meitä ihmetellen, missä olimme olleet yöllä.

Antti kertoi, että yöllä oli palanut tuhkaksi talo, joka oli varattu oppilaiden majoitustilaksi.

- Ei ihme jos siitä puhuttekin. Ihmishenkiä ei kuitenkaan mennyt?

- Ei mennyt. Talo oli ollut kylmillään ja pari päivää sitä oli lämmitetty.

- Tietää sen miten muurit rakoilee, kun lämmitetään äkkiä tähän ilmaan.

- Etpä ollut neuvomassa, kun olisit tiennyt miten käy, Antti asiantuntevasti vastasi.

- Eivätkä tienneet kysyä minulta.

- Olit tuntematon tietäjä vai sanoisinko ennustaja.

Aamupalan jälkeen kokoonnuimme luokahuoneeseen, missä oli oppilaiden nimenhuuto. Kaikki ilmoittautuneet olivat saapuneet. Rehtori Rantanen kertoi maamieskoulun yleisestä merkityksestä maanviljelyselinkeinon kehittämiseksi. Lopuksi hän kertoi opettavansa meille viljelyn eri mahdollisuuksia, peltöjen lannoitusta ja kemiallisten lannoitteiden käyttöä sekä biologiaa. Sitten muut opettajat esittelivät itsensä ja opetusaineensa. Metallityöt ja koneoppi olivat Kalevi Jokikokon aihepiiri. Arvo Niemikorpi opetti puutöitä ja hevostaloutta. Maija Lahdenperä esittäytyi ja kertoi opettavansa eläinoppia sekä eläinten hoitoa. Rantanen jatkoi vielä esittelemällä muita aineita ja henkilöitä.

- Koulun työnjohtaja Veikko Mustakangas opastaa koulun tilan käytännön asioissa, salaojitusten teossa ynnä muussa. Navetassa karjakko opastaa teitä lehmien lypsyssä, hoidossa ja ruokinnassa sekä muissa navetatöissä. Kesän jälkeen pääsette uuteen, nykyaikaiseen navettaan Törrönkankaalle. Lisäksi tulee ulkopuolisia kouluttajia puutarhanhoitoon, ja metsätaloutta tulee opettamaan Vallinkorvasta alan kouluttaja. Onko teillä kysymyksiä?

- Mihin me majoitumme, kun paloi se meille tarkoitettu talo?

- Kyllä meiltä majoitus järjestyy, asia on työn alla, olkaa huoletta. Ja jos ei muuta kysyttävää ole, tämän päivän olemme varanneet paikkojen ja oppilaiden ja opettajien tutustumiseen. Toivon, että saavutamme hyvän

Nuori Yrittäjä on Timo Tirolan viides omaelämäkerrallinen romaani. Siinä hän kertoo elämänvaiheestaan, johon kuului maamieskoulu, armeija ja kuorma-autoilijaksi ryhtyminen sekä perheen perustaminen. Nuoren miehen rohkeudella hän tarttui erilaisiin tehtäviin pommin siirrosta hiekanajoon ja tientekoon. Joskus uskallusta oli enemmän kuin ymmärrystä, mutta kaikki oli opiksi.

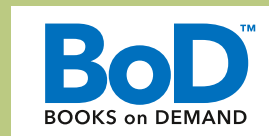
Kirjoittajan aiemmat teokset:

Sahaajakisäli, 2015

Sukellusveneseikkailu, 2016

Uusi elämä, 2016

Poika, 2017

ISBN: 978-952-80-0591-9 www.bod.fi